

Mfv.III.10.450/2013/5.szám

A Kúria a dr. Polecsák Mária ügyvéd által képviselt felperesnek a közigazgatási tanácsadó által képviselt Megyei Kormányhivatal Nyugdíjbiztosítási Igazgatósága alperes ellen társadalombiztosítási határozat bírósági felülvizsgálata iránt a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon 2.M.22/2011. szám alatt indított és a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2013. február 19-én kelt 2.M.22/2011/74. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán a 2014. január 13-án tartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.22/2011/74. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás illetékét a magyar állam viseli.

I n d o k o l á s

Az alperes 2010. augusztus 11-én kelt határozatával megszüntette a felperes rokkantsági nyugdíját, mert az össz-szervezeti egészségkárosodása - az ORSZI szakhatósági állásfoglalása szerint - 2010. július 29-től 31%-os, nem éri el a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (Tny.) 36/A. § (1) bekezdés a) pontjában előírt mértéket. E határozatot a másodfokú társadalombiztosítási szerv helybenhagyta, mert a felperes össz-

szervezeti egészségkárosodása az ORSZI másodfokon eljáró bizottsága szerint sem éri el az 50%-ot, az csupán 41%-os mértékű.

A Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság elutasította a felperes keresetét, amelyben a társadalombiztosítási határozatok felülvizsgálatát az egészségkárosodása téves meghatározása miatt kérte. A bíróság a perben kirendelt két igazságügyi orvosszakértő kiegészített szakvéleménye és a közigazgatási eljárásban beszerzett, a szakhatósági állásfoglalások alapjául szolgáló szakvélemények egybevetésével arra a következtetésre jutott, hogy a felperes össz-szervezeti egészségkárosodása a társadalombiztosítási határozatok meghozatala időpontjában nem érte el az 50%-ot, ezért a határozatok nem jogszabálysértők. A bíróság a felperes által előterjesztett, a perben kirendelt szakértők tárgyaláson történő meghallgatására és a szakvélemények további kiegészítésére irányuló bizonyítási indítványokat azzal az indokkal mellőzte, hogy a szakvélemények az össz-szervezeti egészségkárosodást illetően egybehangzóak voltak, a rokkantsági nyugdíjra való jogosultság vizsgált feltételének hiányát pedig négy szakértői fórum állapította meg.

A jogerős ítélet ellen a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben elsődlegesen az ítélet „megváltoztatását” és annak megállapítását kérte, hogy az egészségkárosodása 50%-os mértékű, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a munkaügyi bíróság új eljárásra való kötelezését, ennek keretében – a szakvéleményekben fellelhető ellentmondások feloldása érdekében – a szakértők személyes meghallgatásának elrendelését, illetve az ETT ISZT kirendelését, valamint az alperes költségekben való marasztalását kérte a Pp. 182. § (3) bekezdése, 183. § (2) bekezdése, 206. § (1)-(2) bekezdése és 221. § (1) bekezdése megsértését állítva.

A felperes mindennek előtt kifogásolta, hogy a bíróság a 76. számú végzés meghozatala során tévesen hivatkozott a Pp. 118. § (3) bekezdésére. A 74. számú jegyzőkönyv – a Pp. 117. § (2) bekezdés b) pontjával ellentétesen – nem a felperes képviselője által előadottakat tartalmazza, illetve az elhangzottak nem pontosan kerültek rögzítésre, a jegyzőkönyv időadatai nem felelnek meg a valóságnak, abból nem derül ki, hogy a bírósági döntéshozatalban kizárt személy vett részt. A jegyzőkönyv módosítására a Pp. 118. § (2) bekezdése az irányadó, a jegyzőkönyvet a tárgyaláson három ízben kellett módosítani, ám a bíróság ezt követően sem az elhangzottakat rögzítette, így nem volt értelme annak, hogy a felperes a továbbiakban kijavítást kérjen.

A felperes az ítélet megalapozatlanságának alátámasztására a következőket adta elő. Az egészségi állapotát az ORSZI elsőfokú orvosi bizottsága testi vizsgálatok nélkül véleményezte, a

másodfokú bizottság pedig - mellőzve az Irányelvekben előírt vizsgálatokat - csupán vérnyomást mért, csukott szemmel orrfogást hajtatott végre, lehajlást és előre nyújtott kézzel pár lépés előre menetelést vizsgált. A felperes mindezek miatt az állami szervek alkalmazottaiban nem bízott meg, ezért keresetlevelében kérte, hogy a bíróság ne állami szerv alkalmazásában álló szakértőt rendeljen ki, amelyet az alperes sem ellenzett. A bíróság a perben ennek ellenére két állami alkalmazottat, a Megyei Rendőrkapitányság, illetve az ISZKI Megyei Intézetének munkatársát rendelte ki szakértőként, ami által sérült a Pp. 177. § (3) bekezdése. A bíróság nem biztosította a szakértők pártatlanságát, elfogulatlanságát sem, a két szakértő ugyanis éveken át együtt dolgozott az ISZKI Megyei Intézetében, ahol az Intézet vezetését az utóbb eljáró szakértő látta el. Mindezek miatt a második szakértő által adott vélemény tárgyilagossága jelentős mértékben csorbát szenvedett, amelyet a bíróság - a felperes által csatolt bizonyítékok ellenére - nem vett figyelembe.

A felperes sérelmezte, hogy a bíróság figyelmen kívül hagyta a kezelőorvos perben csatolt nyilatkozatát, az Irányelvek perben hivatkozott rendelkezéseit és azt, hogy a felperes egyik megbetegedésének igazolására felajánlott, tárgyi bizonyíték szemléljére tett indítványt - a Pp. 221. § (1) bekezdését megsértve - indokolás nélkül utasította el. A bíróság ezen túl annak ellenére nem teljesítette az állami szervektől független új szakértő kirendelésére irányuló indítványát, hogy a második szakértő szakvéleményéből jól látható volt az elsőként eljáró szakértővel szembeni elfogultsága: jelentős mértékben dicsérte szakvéleményét, ugyanakkor saját szakvéleményében az egészségkárosodási értékeket 50%-os mértékben csökkentette.

A felperes szerint a szakvéleményeket nem lehetett volna elfogadni az ítélet alapjául, mivel azok tény- és iratellenesek. Az elsőként kirendelt szakértő annak ellenére, hogy - általa is elismerten - nem pszichiátriai szakértő, értékelte, mégpedig az ORSZI másodfokú bizottságaitól eltérően alacsonyabb mértékben a pszichiátriai károsodást. A második szakértő szakvéleményében el nem végzett vizsgálatok (testhajlás szögek, kéz, kar erő kifejtések), másfelől tényektől eltérő értékelések (nyirokrendszer, járás ép, nincs nyirokódéma stb.) szerepelnek. Mindkét szakvéleményből hiányzik a gyógyszerek mellékhatásainak, a mozgáskorlátozottságnak, a jobb kéz korlátozott használatának, a koponya károsodásának az értékelése, a bőrkárosodás mértékének megállapítása, a jobb kéz alacsonyabb hőmérsékletének mérése, az egyes egészségkárosodási mértékek határokon belüli értékelése pedig nincs megindokolva.

A felperes kifogásolta azon tény bíróság általi figyelmen kívül hagyását is, hogy 2007-ben 67%-ot meghaladó egészségkárosodását állapították meg, ami 50%-os össz-szervezeti egészségkárosodásnak

felel meg. A szakértők nem jelölték meg, hogy a felperes egészségi állapotában hol következett be javulás, ennek tisztázását a bíróság nem engedélyezte. A szakvélemények egészségkárosodási értékei megalapozatlanok, a szakértők úgy „variálták” a részegységkárosodásokat, illetve mellőzték egyes betegségek egészségkárosító hatásának értékelését, hogy az össz-szerkezeti egészségkárosodás az 50%-ot ne érje el. Az egyes egészségkárosodások szakértői értékelése között 50%-os, vagy annál nagyobb eltérés van, ennek oka szintén tisztázást igényelt volna, amit a bíróság mellőzött. A bíróság tévedett abban is, hogy az össz-szerkezeti egészségkárosodásokat hasonlította össze, a részkárosodások közötti eltérések okát azonban nem vizsgálta. Mindezek miatt az egymásnak és önmaguknak is ellentmondó, illetve homályos szakvélemények aggályait a bíróságnak – a felperes végig fenntartott indítványai alapján – fel kellett volna oldania, ennek elmaradása miatt sérült a Pp. 182. § (3) bekezdése. A szakvélemények – a jogerős ítéletben foglaltakkal szemben – nem voltak egybehangzóak, az egyes megbetegedésekre a szakértők más és más károsodásokat állapítottak meg, ezért, figyelemmel arra is, hogy a szakértők az állapotjavulásra vonatkozóan nem tettek megállapításokat, illetve mert a felperesnek a rokkantsági nyugdíj megállapítása óta újabb betegségei is keletkeztek, a szakvéleményekre a bíróság ítéletét nem alapíthatta volna.

Végül a felperes hivatkozott arra is, hogy az ítélethozatalban kizárt személy vett részt, a tárgyalótermet ugyanis a tárgyalás berekesztését követően a bíróság rendész alkalmazottja nem hagyta el, amely súlyos eljárási szabályszegésnek minősül.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Álláspontja szerint az ügyben szakhatósági állásfoglalást és szakvéleményt adó szakértők, négy orvosi fórum egybehangzó véleménye alapján megalapozottan döntött a bíróság, a további szakértői bizonyítás elrendelése szükségtelen volt. Kiemelte, hogy a bíróságnak – megfelelő szakértelem hiányában – nem feladata a felperes által felhozott tényeknek, körülményeknek, így például a korlátozott kézhasználatnak, a gyógyszerek mellékhatásainak értékelése, az ebben kompetens szakértők pedig megfelelően értékelték az egészségkárosodást; azt, hogy a szakvéleményekben a százalékos arányok nem pontosan fedik egymást, nem releváns kérdés.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet – a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján – tárgyaláson bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Pp. 270. § (2) és (3) bekezdése szerint a Kúriától a jogerős ítélet vagy az ügy érdemében hozott jogerős végzés, a

keresetlevelet a Pp. 130. § (1) bekezdés a)-h) pontja alapján idézés kibocsátása nélkül elutasító és a pert a Pp. 157. § a) és g) pontja szerint megszüntető jogerős végzés felülvizsgálata kérhető. A felperes által megjelölt, a tárgyalási jegyzőkönyv kijavítására irányuló kérelmet elutasító 76. számú végzés nem tartozik az említett határozatok körébe, felülvizsgálatára nincs lehetőség, ezért a Kúria a Pp. 275. § (2) bekezdésében meghatározott keretek között - eljárása során azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet megfelel-e a felülvizsgálati kérelemben felhívott jogszabályoknak.

A Pp. 177. § (2) bekezdésének főszabálya alapján a bíróság a szakértői névjegyzékben szereplő igazságügyi szakértőt, szakvélemény adására feljogosított gazdasági társaságot, szakértői intézményt, vagy külön jogszabályban meghatározott állami szervet, intézményt, szervezetet rendelhet ki szakértőként. A (3) bekezdés szerint, ha felek a szakértő személyében nem állapodnak meg, arról a bíróság dönt, ebben az esetben a feleket a szakértő kirendelése tárgyában - szükség esetén - meg kell hallgatni.

A Pp. 221. § (1) bekezdése szerint az ítélet indokolásában röviden elő kell adni a bíróság által megállapított tényállást az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével, hivatkozni kell azokra a jogszabályokra, amelyeken a bíróság ítélete alapszik. Meg kell röviden említeni azokat a körülményeket, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, végül utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a bíróság valamely tényt nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte.

A felperes - a felülvizsgálati kérelemben szereplő állításával szemben - keresetlevelében nem terjesztett elő indítványt arra, hogy a bíróság a szakvélemény elkészítéséről ne állami intézmény kirendelése útján gondoskodjék, ilyen kérelemmel csupán az eljárás későbbi szakaszában, az elsőként kirendelt szakértő szakvélemény-kiegészítésének beérkezése után élt. A kirendelt szakértő helyett - a fél kérelmére - más szakértő kirendeléséről a bíróság a Pp. 177. § (6) bekezdése alkalmazásával akkor határozhat, ha az a bizonyítás szempontjából szükségesnek látszik. A felperes a perben a másodikként eljáró szakértő által adott szakvélemény előterjesztését követően állította, hogy a szakértő elfogult, ezért a bíróság - a Pp. 178. § (3)-(4) bekezdésében foglaltak betartásával, a 178. § (1) bekezdése és 13. § (1) bekezdés e) pontja alkalmazásával - tisztázta, hogy a szakértő esetében fennáll-e a kizárási ok és a kizárás iránti kérelmet végzéssel elutasította. A felperes a Pp. 178. § (1) bekezdésében és a 13. § (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott kizárási okot nem jelentett be, a szakvélemények tárgyilagosságának megkérdőjelezésére alkalmas, a Pp. 177. § (6) bekezdése alkalmazását indokoló kifogásokat nem adott elő. Önmagában a

szakértők korábbi munkatársi, illetve alá- fölérendeltségi kapcsolata, figyelemmel a szakértők bírói felhívásra tett erre vonatkozó nyilatkozataira is, nem jelenti, hogy a szakértők a pártatlan véleményadás követelményét megsértették és más szakértő kirendelésére az a körülmény sem szolgálhatott, hogy a felperes nem bízik az állam által működtetett intézetek szakértőiben.

A bíróság jogszabálysértést azzal követett el, hogy a Pp. 177. § (3) bekezdésében biztosított lehetőségről a feleket nem nyilatkoztatta, ez azonban nem minősül az ügy érdemére kiható, az ítélet hatályon kívül helyezésére alapot adó lényeges eljárási szabálysértésnek, ahogyan az sem, hogy a felperes által felajánlott, szemle megtartására irányuló bizonyítás mellőzésének indokaira külön nem tért ki az ítéletben. A bíróság az egészségkárosodás mértékének megállapítására megfelelő, orvosi szakkérdések megválaszolását igénylő szakértelemmel nem rendelkezik, éppen ezért szükséges az ezen alapuló ellátások tárgyában hozott társadalombiztosítási határozatok felülvizsgálata iránti perekben orvosszakértői bizonyítás elrendelése. A szakvélemények értékelésére a bíróság a Pp. 182. § (2) bekezdésében és 206. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint köteles, amely rendelkezések megsértésére és a Pp. 183. § (2) bekezdése sérelmére a felperes - a következők szerint - alaptalanul hivatkozott.

A Pp. 182. § (2) bekezdése szerint a bíróság a szakvélemény beérkezését követően további szakértői bizonyítás elrendelésére akkor köteles, ha a szakvélemény homályos, hiányos, önmagával vagy más szakértő véleményével, illetve a bizonyított tényekkel ellentétben állónak látszik, vagy helyességéhez egyébként nyomatékos kétség fér. A Pp. 183. § (2) bekezdése szerinti bizonyítás elrendelésére, szakértői testület kirendelésére akkor van lehetőség, ha a perben felmerülő szakkérdés a 182. §-a alapján, két egymástól független szakvélemény előterjesztése után, a szakértők személyes meghallgatása során sem tisztázható.

A Pp. 206. § (1) bekezdése szerint a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el.

A Kúria töretlen gyakorlata értelmében (BH 1995.193., BH 1999.44., stb.) a bizonyítékok mérlegelésén alapuló ítélet felülvizsgálattal eredményesen csak akkor támadható, ha a bizonyítékok mérlegelése okszerűtlen vagy iratellenes volt. A felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság mérlegelési körébe tartozó kérdés általában nem vizsgálható, és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. A felülvizsgálat csak arra szorítkozhat, hogy a mérlegelés körébe vont adatok, tények értékelésénél nincs-e nyilvánvalóan helytelen következtetés. Az

erre alapított felülvizsgálati kérelem csak akkor lehet eredményes, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás iratellenes, illetőleg a bíróság a bizonyítékokat - azok egybevetése során - nem a maguk összességében értékelte, és ennél fogva a megállapított tényállás nyilvánvalóan okszerűtlen, vagyis lényeges logikai ellentmondást tartalmaz. A jogerős ítélet ilyen jellegű eljárási fogyatékoságban nem szenved.

A bíróság az első szakvélemény kiegészítése után - a Pp. 182. § (3) bekezdése alapján - új szakértő kirendeléséről és pszichiáter szakértő bevonásáról határozott, a szakvéleményekre tett felperesi észrevételeket minden esetben megküldte a szakértőknek és az azokban foglalt kifogások alapján elrendelte a szakvélemények kiegészítését. A szakértők véleményeik kiegészítése során a felperesi kifogásokra érdemben reagáltak és részletesen megindokolták, hogy az orvosszakmai kérdésekre vonatkozó kifogásokat miért nem tartják megalapozottnak. A peradatokból kitűnően a szakértők a felperes személyes vizsgálata és valamennyi orvosi dokumentációja ismeretében alakították ki azon, egymással és az ORSZI bizottságaival is egybehangzó véleményüket, hogy az egészségügyi károsodása a társadalombiztosítási határozatok meghozatala időpontjában nem érte el az 50 %-os mértéket. A szakvéleményekben - függetlenül attól, hogy az egyes betegségek részkárosító hatásának %-os értékelése nem mindenben volt egyező - nem volt kimutatható sem olyan ellentmondás, sem olyan hiányosság, ami további szakértői bizonyítás elrendelését indokolta volna. A felperes a szakvélemények megállapításait a perben és a felülvizsgálati kérelmében is olyan orvosszakmai kérdésekben tette vitássá, amelyek eldöntéséhez megfelelő szakértelemmel nem rendelkezik, kifogásai - figyelemmel a szakvélemények kiegészítéseiben foglaltakra is - a szakvélemények aggályosságának és további szakértői bizonyítás elrendelése szükségességének alátámasztására nem alkalmasak. A Kúria a fenti körben előadott felperesi érvelés kapcsán rámutat arra is, hogy a bíróságnak a társadalombiztosítási határozatot a meghozatalakor fennálló tények alapján kell felülvizsgálnia (Pp. 339/A. §), amely kötelezettségének a bíróság az egészségkárosodás mértékének tisztázása érdekében lefolytatott széles körű bizonyítás elrendelésével eleget tett.

A felperes alaptalanul állította azt is, hogy a bíróság a határozat meghozatala során lényeges eljárási szabálysértést követett el. A munkaügyi bíróság ítélete meghozatalakor - a peres iratokból (tárgyalási jegyzőkönyv, kihirdetett ítélet, hivatalos feljegyzés) is kitűnően - egyesbíróként járt el, abból, hogy a tárgyalótermet a tárgyalás berekesztése után a bíróság alkalmazásában álló rendész nem hagyta el, nem következik az, hogy a határozat meghozatalában a rendész részt vett.

Mindezek alapján, tekintve, hogy a munkaügyi bíróság az ügy érdemére kiható, jelentős eljárási szabálysértések nélkül hozta meg határozatát, a Kúria a jogerős ítéletet - a Pp. 275. § (3) bekezdése alkalmazásával - hatályában fenntartotta.

Az alperes a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségei megtérítését nem kérte, ezért a Kúria a Pp. 78. § (2) bekezdése alapján e tárgyban mellőzte a határozathozatalt.

A Kúria a felülvizsgálati eljárás illetékéről a Tny. 81. §-a alapján határozott.

Budapest, 2014. január 13.

Dr. Zanathy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Patassyné dr. Dualszky Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

kúriai tisztviselő